LUCEAFĂRUL ÎN ROMÂNĂ ŞI AROMÂNĂ. COMPONENŢA LEXICALĂ

DE

ROMULUS TODORAN

Creaţia poetică a lui Eminescu a suscitat interesul lingviştilor şi pentru a stabili structura lexicului românesc sub raport etimologic. Aplicarea teoriei „circulaţiei" cuvintelor a lui B. P. Hasdeu la materialul poetic eminescian, pe baza unor eşantioane din ce în ce mai cuprinzătoare, dovedea valabilitatea tezei generale, după care indicele valoric al unui cuvînt în limbă este determinat de frecvenţa lui. S. Puşcariu a arătat că în poezia lui Eminescu sînt strofe alcătuite numai din cuvinte latine[1]. O analiză detaliată a cuvintelor din *Luceafărul*, inclusiv din punctul de vedere al etimologiei, a întreprins D. R. Mazilu[2] De data aceasta, materialul utilizat este mai bogat, iar metoda de cercetare este mai riguroasă[3] D. Macrea extinde cercetarea la toate poeziile lui Eminescu publicate în timpul vieţii poetului, care sînt cuprinse în volumul I din ediţia lui Perpessicius[4]. Ultima şi cea mai amplă analiză de acest fel a lexicului lui Eminescu o datorăm Luizei Seche, care utilizează, pe lîngă poeziile antume, un număr de zece postume şi patru texte în proză[5]. Scopul, de altfel mărturisit, al unor astfel de cercetări statistice, dar nu unicul (ca în cazul lucrării Luizei Seche), a fost să evidenţieze importanţa şi rolul elementului lexical latin, ca număr şi frecvenţă, în raport cu celelalte grupe de cuvinte de diferite alte origini. Limba lui Eminescu este considerată ca reprezentativă pentru limba literară română, bazată pe limba populară. Într-adevăr, poetul întrebuinţează cele mai uzuale cuvinte. Marea lui artă constă în a le acorda acestora valori artistice noi în contexte poetice de o remarcabilă originalitate, care poartă pecetea geniului său.

---

[1] S. Puşcariu, *Locul limbii române între limbile romanice*, Bucureşti, 1920, p. 41 (Academia Română. Discursuri de recepţiune, XLIX). Citează, în acest sens, primele strofe din poeziile *Somnoroase păsărele* şi *Mai am un singur dor*.

[2] D. R. Mazilu, *Expresia lingvistică a Luceafărului*, în „Gazeta cărţilor", IV, 1935, nr. 15 (15 martie) — 16 (31 martie) ; id., *Luceafărul lui Eminescu. Expresia gîndirii, text critic şi vocabular*, Bucureşti, 1937.

[3] După constatările autorului *(Luceafărul lui Eminescu...*, p. 69), din cele 98 de strofe ale poemului, 13 (şi anume : 6, 14, 18, 25, 28, 58, 60, 66, 70, 81, 83, 85 şi 94) sînt alcătuite numai din cuvinte de origine latină.

[4] D. Macrea, *Circulaţia cuvintelor în limba română*, Sibiu, 1942, p. 11—14.

[5] Luiza Seche, *Lexicul artistic eminescian în lumină statistică*, Bucureşti, 1974, p. 17.

BDD-A24103 © 1985 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:01:28 UTC)

Pentru structura lexicală a textului românesc al *Luceafărului*, cum am amintit, dispunem de statistica lui D. R. Mazilu[6]. Datele stabilite de acest cercetător, din punctul de vedere care ne interesează, se găsesc cuprinse în tabelele de la p. 67, 118 și 120 din studiul său. Din capul locului, ne-a surprins numărul elementelor latine, atît ca unități lexicale, cît și ca frecvență, depășind ceea ce știam din alte statistici ulterioare. Acest fapt ne-a determinat să refacem statistica efectuată de D. R. Mazilu, cu singurul scop de a stabili structura etimologică a lexicului poemului eminescian. Rezultatele noastre nu concordă decît într-un singur caz (numărul total al cuvintelor-text: 1908). Deosebirile, mai mari sau mai mici, se justifică în primul rînd prin metoda de lucru. Repartizarea cuvintelor după origini e făcută în mod diferit. D. R. Mazilu include în grupa cuvintelor latine, slave etc. și derivatele, respectiv compusele din cuvinte cu aceste origini (de ex. : *liniște* e un cuvînt latin, fiindcă provine din *lin* < lat. *lenis* ; *furișa* din *furiș*, de la *fur* < lat. *fur*, *-em* ; *izvorî* este slav, fiindcă provine din *izvor* < vsl. *izvorŭ* etc.), cîtă vreme, în cercetarea noastră, astfel de cuvinte sînt formații românești — derivate și compuse —, repartizate în grupe separate. În mai puține cazuri, etimologiile pe care le-a avut în vedere autorul menționat sînt fie greșite (ca *oră* < lat. *hora* ; cuvîntul e un neologism latin), fie revizuibile, după cercetările mai noi. În sfîrșit, în unele cazuri, ar putea fi vorba de greșeli de calcul[7].

Rezultatele cercetării noastre asupra componenței etimologice a lexicului utilizat de M. Eminescu în *Luceafărul* sînt cuprinse în tabelul nr. 1[8]. Totalul de 520 de cuvinte distincte se repartizează în 13 grupe, pe origini, și anume:

[6] Vezi nota 2.

[7] Datele stabilite de D. R. Mazilu, cu completarea procentelor, le putem ordona în următorul tabel :

Originea	Cuvinte		Frecvență	
	Nr.	%	Nr.	%
Latine	408	77,12	1 688	88,46
Slave	78	14,74	144	7,54
Grecești	8	1,51	18	0,94
Turcești	4	0,75	4	0,20
Franceze	9	1,70	10	0,52
Maghiare	9	1,70	17	0,89
Albaneze	5	0,94	9	0,47
Creații românești	4	0,75	12	0,62
Origine necunoscută	4	0,75	6	0,31
Total :	529	99,96	1 908	99,95

[8] Sînt necesare cîteva precizări metodologice. În stabilirea datelor statistice, am avut în vedere, ca și alți autori ai unor cercetători similare, *toate* cuvintele cu statut lexicografic, întrebuințate de poet (atît cele „pline", cît și cele „goale"). În privința etimologiilor, am utilizat — critic însă —, pentru română, *Dicționarul explicativ al limbii române* (DEX), [București], 1975, iar pentru aromână, T. Papahagi, *Dicționarul dialectului aromân, general și etimologic*. Ediția a doua augmentată, București, 1974.

BDD-A24103 © 1985 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:01:28 UTC)

latine, traco-dace, slave, greceşti, turceşti, maghiare, neologisme latine, franceze, onomatopee, compuse, derivate, cuvinte cu origine necunoscută / nesigură şi nume proprii. Dintre toate acestea, grupa cuvintelor de origine latină este cea mai cuprinzătoare, net distanţată de celelalte : 311 cuvinte distincte din totalul de 520, ceea ce reprezintă 59, 80%. Aşadar cuvintele de origine latină însumează 3/5, cu 102 mai multe decît toate celelalte la un loc. Cele de origine slavă, în număr de 53 (10,19%), sînt aproape de şase ori mai puţine decît cuvintele moştenite din latină. Fără importanţă deosebită sînt cele greceşti (6 = 1,15%), maghiare (5 = 0,96%), turceşti (1 = 0,19%) De remarcat sînt cuvintele neologice, latine şi franceze (17 = 3,26%). Îndată după elementul latin se plasează, ca număr, la mare distanţă, derivatele (71 = 13,65%) şi compusele (33 = 6,34%). Se impune precizarea că cele mai multe dintre cuvintele aparţinătoare acestor grupe includ teme de origine latină.

Dacă urmărim grupele de cuvinte sub raportul frecvenţei, se poate constata că, din totalul de 1908 de cuvinte-text, grupa celor de origine latină este în număr de 1521, cu o frecvenţă de 79,71% (frecvenţa medie : 4,89), găsindu-se pe primul loc, la mare depărtare de celelalte. Grupa cuvintelor de origine

Tabelul nr. 1

Luceafărul

Originea	Cuvinte		Frecvenţă	
	Nr.	%	Nr.	%
Latine	311	59,80	1 521	79,71
Traco-dace	3	0,57	4	0,20
Slave	53	10,19	89	4,66
Greceşti	6	1 15	11	0 57
Turceşti	1	0,19	1	0,05
Maghiare	5	0,96	13	0,68
Neologisme latine	9	1,73	13	0,68
Franceze	8	1,53	9	0,47
Onomatopee	3	0,57	11	0,57
Compuse	33	6,34	87	4,55
Derivate	71	13,65	93	4,87
Origine necunoscută	14	2,69	48	2,51
Nume proprii	3	0,57	8	0,41
T o t a l :	520	99,94	1 908	99,93

slavă este de 89, cu o frecvenţă de 4,66% (frecvenţa medie : 1,67). Celelalte grupe : greceşti (11 = 0,57%), maghiare (13= 0,86%), traco-dace (4 = 0,20%), turceşti (1 = 0,05%) sînt nesemnificative, atît ca număr, cît şi ca frecvenţă. Elementele neologice, latine şi franceze, apar în număr de 22, cu o frecvenţă de 1,15%. Derivatele (93 = 4,87%) au o frecvenţă mai mare decît cuvintele de origine slavă, în apropierea lor găsindu-se compusele (87 = 4,55%), Rezultă de aici importanţa deosebită şi rolul covîrşitor al cuvintelor de origine latină în structura lexicală a *Luceafărului* şi, în general, a limbii române.

BDD-A24103 © 1985 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:01:28 UTC)

Frecvența elementelor lexicale de origine latină rezultă și din orînduirea cuvintelor după rang. Dăm, în continuare, lista cuvintelor în ordinea rangului, pînă la rangul 25 (cu 6 ocurențe) inclusiv: **1.** *și* (91)[9]; **2.** *el, ea* (76); **3.** *în* (68); **4.** *de* (66); **5.** *eu, tu* (46); **6.** *fi* (42); **7.** *se, sine* (41); **8.** *un, o* (39); **9.** *să* (37); **10.** *pe* (36); **11.** *cu, din* (32); **12.** *vrea* (29); **13.** *avea* (27); **14.** *meu, mea, nu* (22); **15.** *ce* (20); **16.** *dar(ă)* (17); **17.** *al, a* (16); **18.** *ca*[1] (adv.), *luceafăr, tot, toată* (13); **19.** *cum* (12); **20.** *ochi, veni* (11); **21.** *cer, da*[2](vb.), *mai* (adv. (10); **22.** *a* (prep.), *lume, o* (interj.), *căci, iar* (9); **23.** *mare*[2] (subst.), *privi, tău, ta* (8); **24.** *ca*[2] (conj.), *cînd, la, naște, răsări, spre, vedea* (7); **25.** *față, noapte, rază, sus, trece, coborî, iubi, mîndru, veac, gînd* (6). Examinînd cuvintele menționate mai sus, cu rangul 1—25, se poate observa că, din totalul de 54 de cuvinte, 45 (= 83,33%) sînt latine. Cele slave 3 (= 5,55%), maghiare 1 (= 1,85%), cu origine necunoscută 3 (= 5,55%), compuse 1 (= 1,85%) și onomatopee 1 (= 1,85%). De menționat că cuvintele de origine slavă *(coborî, iubi, mîndru* și *veac)* apar la rangul 25, cu 6 ocurențe, ca și împrumutul din maghiară *(gînd)*. Cît privește cuvintele din celelalte grupe, ele se găsesc la mijlocul și în a doua jumătate a listei: *din* (compus: rangul 11, cu 32 ocurențe), *dară* (cu origine necunoscută: rangul 16, cu 17 ocurențe), *o* (interjecție: rangul 22, cu 9 ocurențe), *căci* (compus: rangul 22, cu 9 ocurențe), *iar* (cu origine necunoscută: rangul 22, cu 9 ocurențe), *privi* (cu origine necunoscută: rangul 23, cu 8 ocurențe). Pentru a avea o imagine globală, vom prezenta repartiția elementelor lexicale la ultimele cinci ranguri: — *rangul* 26 (5 ocurențe)=latine: 21, slave: 1; — *rangul 27* (4 ocurențe)=latine: 27, slave: 1, grecești: 1, neol. latine: 1, compuse: 1, nume proprii: 1; — *rangul 28* (3 ocurențe)=latine: 28; maghiare: 1, compuse: 3, derivate: 3, nume proprii: 1; — *rangul 29* (2 ocurențe)=latine: 60, slave: 9, grecești: 2, neologisme latine: 1, franceze: 1, maghiare: 1, compuse: 4, derivate: 18, cu origine necunoscută: 3, traco-dace: 1; — *rangul 30* (1 ocurență)=latine: 133, slave: 38, grecești: 3, turcești: 1, neologisme latine: 7, franceze: 7, maghiare: 2, onomatopee: 2, compuse: 22, derivate: 55, cu origine necunoscută: 8, nume proprii: 1, traco-dace: 2. Se poate observa de aici că, chiar și la ultimele ranguri, în care se găsesc mai cu seamă cuvintele împrumutate, elementul latin este net predominant, atît ca număr, cît și ca frecvență, în raport cu celelalte grupe.

Existența statisticii lui D. R. Mazilu cu privire la lexicul *Luceafărului* ne-a sugerat ideea de a stabili componența lexicală, din punct de vedere etimologic, a acestei frumoase și reprezentative poezii a lui Eminescu, în variantă aromână. Am considerat că prin aceasta se poate aduce o contribuție la cunoașterea structurii lexicului aromân, avînd, totodată, creată posibilitatea de a fi privită comparativ.

Luceafărul este transpus în aromână de poetul aromân Ioan Cutova și se găsește publicat în vol. M. Eminescu, *Puizii. Ediție românească—aromânească.* Ediție di Chirata Iorgoveanu. *Pri grailu armânescu* di Chirata Iorgoveanu, Ioan Cutova, Coste Guli, George Perdichi, București, Editura „Minerva",

[9] Cifra din paranteză reprezintă numărul ocurențelor.

BDD-A24103 © 1985 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:01:28 UTC)

1981, p. 178–211[10]. Textul din ediția menționată, atît în română cît și în aromână, se află la baza cercetării noastre.

Datele stabilite de noi sînt înscrise în tabelul nr. 2. Se constată de aici că *Luțiafirlu* (varianta aromânească) are 504 de cuvinte, care se repartizează în 11 grupe: latine, slave (v. sl., bg. etc.), grecești, turcești, albaneze, românești, onomatopee, compuse, derivate, cuvinte cu origine necunoscută / nesigură

Tabelul nr. 2

Luțiafirlu

Originea	Cuvinte		Frecvență	
	Nr.	%	Nr.	%
Latine	268	53,17	1 552	78 94
Slave	17	3,37	32	1,62
Grecești	70	13,88	114	5,79
Albaneze	7	1,38	12	0,61
Turcești	28	5,55	38	1,93
Românești	16	3,17	22	1,11
Onomatopee	2	0,39	7	0,35
Compuse	35	6,94	77	3,91
Derivate	29	5,75	38	1,9á
Origine necunoscută	29	5,75	66	3,35
Nume proprii	3	0,59	8	0,40
Total:	504	99,94	1 966	99,94

și nume proprii. Dintre acestea, grupa cuvintelor de origine latină este cea mai cuprinzătoare. Numărul lor este de 268, cu ceva mai mult decît toate cuvintele din celelalte grupe la un loc. În procente, reprezintă 53,17% din totalul de 504.

[10] Dspre această ediție și despre alte lucrări similare, vezi Șt. Giosu, *Transpuneri aromâne ale poezitilor lui Eminescu*, în „Analele științifice ale Universității «Al. I. Cuza» din Iași" (Serie nouă), Secțiunea III. e. Lingvistică, t. XXVIII/XXIX, 1982/1983, p. 79–82.

În ultimii ani, asistăm la o adevărată mișcare culturală aromânească, susținută de aromânii înșiși. S-au publicat antologii de literatură populară și cultă, în versuri (*Antologie de poezie populară aromână*. Ediție îngrijită, prefață și transpunere de Chirata Iorgoveanu-Dumitru, București, 1976) și proză (*Antologie de proză aromână*. Selecție de texte, transpunere și prezentare de Hristu Cândroveanu, București, 1977), o colecție inedită de folclor (Nicolae Gh. Caraiani, Nicolae Saramandu, *Folclor aromân grămustean*, București, 1982) și reeditarea basmelor aromâne ale lui Pericle Papahagi (sub titlul *Vînătorul cel viteaz și Frumoasa pămîntului. Basme aromâne*. Transpunere în dacoromână de Mihail Magiari, București, 1977). S-a transpus în aromână literatură clasică românească (Ioan Slavici, *Nuvele. Pri graiu armânescu* di A. N. C.-C., München, 1969) și literatură univesrală (Fraţli Grimm, *Albă ca neaua*, Editura Avdela — Cenad, München, 1969, Biblioteca Fara armânească). Să adăugăm tot aici M. Eminescu, *Luțiafirlu. Pri gratlu armânescu* di Ioan Cutova, Editura „Litera", București, 1980. De asemenea, se înregistrează creație literară cultă (Kira Iorgoveanu, *Steauă di dor. Poeme aromâne*, București, 1983). În ultima vreme, funcțiile aromânei se lărgesc prin publicarea mai multor ziare în acest idiom (*Frândza vlahă*, în S.U.A., *Zborul anostru*, în R.F.G., și *Fara armânească*, în Franța) și a unui, deocamdată, modest abecedar bilingv „vlah-englez", în S.U.A., despre care se pot afla mai multe informații în „Cercetări de lingvistică", XXIX, 1984, nr. 1, p. 83–84. Se constată din toate acestea o tendință de a se extinde rolul și însemnătatea aromânei, în sensul obținerii funcției culturale.

BDD-A24103 © 1985 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:01:28 UTC)

Dintre cuvintele împrumutate, cum era de așteptat, mai numeroase sînt cele grecești, în număr de 70, adică 13,88%, după care urmează cele turcești, în număr de 28 (= 5,55%), apoi cele slave: 17 (= 3,37%), cele românești: 16 (= 3,17%)[11] și cele albaneze: 7 (= 1,38%). Să reținem grupele compuselor și a derivatelor, care însumează 64 de cuvinte, adică 12,69%. În marea lor majoritate, compusele și derivatele au în componență cuvinte de origine latină.

Urmărind frecvența acestor elemente, se observă intensa putere de „circulație" a cuvintelor de origine latină: cele 268 de cuvinte moștenite din latină au 1552 de ocurențe, ceea ce, în raport cu numărul total al ocurențelor, 1966, reprezintă 78,94%, frecvența medie fiind de 5,79. Detașarea elementului latin de elementele împrumutate este evidentă, avînd în vedere că cele slave au o frecvență de 1,62%, cele grecești de 5,79%, cele albaneze de 0,61%, cele turcești de 1,93%, iar cele românești de 1,11%.

Frecvența elementului latin, față de celelalte elemente, se pune în evidență și prin rangul cuvintelor. Iată cuvintele după rang, pînă la rangul 26 (cu 6 ocurențe): **1.** *și* (99); **2.** *el, ea* (89); **3.** *io* (78); **4.** *di* (67); **5.** *si* (conj.) (64); **6.** *hiu* (47); **7.** *tini* (43); **8.** *si* (pron.), *a* (art.) (41); **9.** *tu* (prep.) (39); **10.** *cu* (36); **11.** *vreau* (35); **12.** *pri* (33); **13.** *un,ună* (29); **14.** *nu, ţe* (25); **15.** *dit* (21); **16.** *meu, mea* (19); **17.** *ca* (adv.) (16); **18.** *vin* (vb.) (15); **19.** *ma* (14); **20.** *ct, cum, luțiafir, trî* (13); **21.** *aţel, aţea, (ĭ)n, tut, -ă* (12); **22.** *cînd(u), mutrescu, ocl'iu, tău, ta* (10); **23.** *alas, dau, tra, ţer* (subst.) (9); **24.** *am, amare, la, lume* (8); **25.** *alt, -ă, cadă, (ĭ)nsus, loc, trec* (7); **26.** *aradză, armîn, dor*[1] (subst.), *dor*[2], *duc, faţă, ma* (adv.), *maşi, m(u)ṣat, noapte, ştiu, ved* (6). Majoritatea covîrșitoare a cuvintelor menționate, cu cea mai mare frecvență, sînt de origine latină. Se repartizează în alte grupe: *ma* (rang 19,14 ocurențe < gr.), *mutrescu* (rang 22, 10 ocurențe < sl.), *dit* (rang 15, 21 ocurențe, compus din *di* < lat. + *tru* < lat.), *(ĭ)nsus* (rang 25, 7 ocurențe, compus din *(ĭ)n* < lat. + *sus* < lat.; cu origine necunoscută sînt: *trî* (rang 20, 13 ocurențe), *tra* (rang 23, 9 ocurențe) și *maşi* (rang 26, 6 ocurențe). Cu puține excepții, cuvintele împrumutate sînt cuprinse în ultimele poziții ale rangului (29, 30 și 31), avînd 3, 2 ocurențe sau una singură. Și aici se înregistrează o predominare a cuvintelor de origine latină, care se poate urmări prin raportarea numărului lor la numărul celorlalte elemente. Iată situația numerică a grupelor de cuvinte, pe origini, la ultimele trei ranguri: — *rangul* 29 (3 ocurențe) = latine: 28, slave: 1, grecești: 7, turcești: 3, românești: 1, compuse: 2, derivate: 1; — *rangul* 30 (2 ocurențe) = latine: 61, slave: 3, grecești: 10, turcești: 4, albaneze: 1, românești: 3, compuse: 5, derivate: 7, cu origine necunoscută: 9; — *rangul* 31 (1 ocurență) = latine: 96, slave: 12, grecești: 50, turcești: 21, albaneze: 5, românești: 12, compuse: 24, derivate: 21, onomatopee: 1, cu origine necunoscută: 16.

[11] Fiind vorba de aromâna literară, e firesc ca, în cazul necesității unor împrumuturi, să se apeleze la româna literară. Cuvintele împrumutate de Ioan Cutova din (daco)română, adaptate fonetismului aromânesc, sînt: *asupra* (187/25, *castel* (181/7), *da* adv. (193/42), *dată* (211/96), *dintîn* (205/81, 209/91), *giunie* (205/83) (fonetismul aromân ar trebui să fie *giunil'e*), *haus* (187/29), *muritor, -loare* (191/38, 191/40), *neacuntinit* (201/66), *neaspus* (185/21, 189/34, 199/60), *nimurire* (191/41, 203/73), *nimuritor* (191/38, 211/98), *singurtlati* (211/96), *teafir* (199/64), *tel'iu* (207/88), *trimburitor* (183/14). (Prima cifră trimite la pagina ediției utilizate, iar a doua la numărul strofei.)

BDD-A24103 © 1985 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:01:28 UTC)

În final, se impune o privire comparativă a componenţei lexicului din *Luceafărul / Luţiafirlu*, în română şi aromână, cum rezultă din cercetarea noastră (vezi tabelele 1 şi 2). Mai întîi semnalăm cifre apropiate la totalul cuvintelor distincte : (rom.) 520 — (arom.) 504, şi a cuvintelor-text : (rom.) 1908 — (arom.) 1966. Frecvenţa medie este de 3,66, în textul românesc, şi de 3,90 în cel aromânesc. În ceea ce priveşte grupa cuvintelor de origine latină, observăm că în varianta aromânească sînt 268 (= 53,17%) elemente latine, cu 43 mai puţine decît în varianta românească, în care se întrebuinţează 311 (= 59,80%). Şi într-un caz şi într-altul, cuvintele de origine latină sînt, cum am mai arătat, mai bine de jumătate din total, adică mai multe decît toate celelalte la un loc. De remarcat este concordanţa frecvenţei elementului latin : (rom.) 79,71%, cu 1521 de ocurenţe — (arom.) 78,94%, cu 1552 de ocurenţe. Diferită e situaţia cuvintelor de origine slavă şi grecească. Cele slave sînt mai numeroase în textul românesc (10,19%) şi mai puţine în cel aromânesc (3,37%), avînd o frecvenţă de 4,66% în primul şi de 1,62% în al doilea. Situaţie este inversă în cazul cuvintelor greceşti. Ele sînt mai multe în textul aromânesc (13,88%, cu o frecvenţă de 5,79%) şi într-un număr mai mic în textul românesc (1,15%, cu o frecvenţă de 0,57%). Cu aproximaţie, se poate observa, pe baza lexicului din *Luceafărul / Luţiafirlu*, că importanţa elementului grecesc în aromână este similară, sub raport cantitativ, cu cea a elementului slav în română.

Din datele stabilite de noi privind componenţa lexicală a poemului eminescian, în cele două variante, se desprind cîteva constatări : a) marea importanţă a elementului latin, atît în (daco)română, cît şi în aromână, evidenţiată de numărul cuvintelor de origine latină şi de frecvenţa lor ; b) caracterul romanic şi românesc al celor două idiomuri ; c) locul marginal pe care îl ocupă celelalte grupe de elemente (slave, greceşti, turceşti, maghiare etc.), atît în structura lexicului (daco)românei, cît şi în cea a aromânei ; d) cercetarea noastră, deşi utilizează material lingvistic literar, permite o apreciere globală a lexicului aromânesc din perspectiva componenţei sale istorice[12].

„LUCEAFĂRUL" EN ROUMAIN ET AROMAIN. LA COMPOSITION LEXICALE

RÉSUMÉ

En appliquant la méthode statistique, l'auteur établit la composition lexicale du poème d'Eminescu, dans l'original roumain, aussi bien que dans la variante aroumaine. Les données présentées mettent en évidence la grande importance de l'élément lexical d' origine latine, qui réside dans le nombre et dans la fréquence des mots de cette origine, en rapport avec les mots slaves, grecs, turcs, etc. Quoiqu'on utilise un matériel linguistique littéraire, la recherche entreprise permet une appréciation globale du lexique aroumain en ce qui concerne sa composition lexicale.

Facultatea de Filologie
Cluj-Napoca, str. Horea, nr. 31

[12] O contribuţie similară, înregistrată de bibliografia dialectului aromân, este cea a lui D. Şandru, *Cu privire la structura lexicală a aromânei*, în *Actele celui de-al XII -lea Congres internaţional de lingvistică şi filologie romanică*, I, Bucureşti, 1970, p. 1 017—1 024.

BDD-A24103 © 1985 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:01:28 UTC)